

Przestępstwo niealimentacji – nowa definicja

Tak było

31 maja br. zmieniono w zasadniczy sposób kształt przestępstwa niealimentacji. Aby pociągnąć sprawcę do odpowiedzialności karnej przepisy nie wymagają już, aby uchylać się od wykonania obowiązku alimentacyjnego było „uporczywe” (a więc wielokrotne i ze szczególnym negatywnym nastawieniem do wywiązania się z niego) ani też aby narażało uprawnionego na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (art. 209 § 1 Kodeksu karnego w brzmieniu sprzed zmian).

Jak jest teraz

Obecnie karze za zaniechanie wykonania obowiązku alimentacyjnego podlega ten, kto swoim zachowaniem powoduje, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo że opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące (art. 209 § 1 kk). Jeżeli sprawca dodatkowo naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, może ponieść surowszą karę (art. 209 § 1a kk).

Jak się w porę ureguje zaległości, to można uniknąć kary

Nowe brzmienie art. 209 kk polega również na wprowadzeniu przepisów dających sprawcy szansę uniknięcia kary. Jeśli bowiem nie później niż przed upływem 30 dni od dnia pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanego, uiszczy on w całości zaległe alimenty, to co do zasady nie będzie podlegał karze. Jeżeli natomiast jego zachowanie dodatkowo naraża na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb uprawnionego sąd odstąpi od wymierzenia kary, chyba, że wina i społeczna szkodliwość czynu będą przemawiać przeciwko odstąpieniu.

Niewykonanie obowiązku alimentacyjnego wynikającego wyłącznie z ustawy nie jest już przestępstwem

Zgodnie z aktualnym stanem prawnym możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za brak wykonania obowiązku alimentacyjnego dotyczy sytuacji, w których obowiązek ten został określony co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową. W przeciwnym razie zatem do stanu prawnego sprzed zmiany, nie jest już przestępstwem zaniechanie łożenia na utrzymanie uprawnionego, jeżeli obowiązek alimentacji, mający swoje źródło w przepisach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, nie został „dookreślony” w ww. sposób.

źródło: ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny

Wybrane bieżące orzecznictwo

Zajęcie przez komornika rzeczy nienależącej do dłużnika może stanowić bezpodstawne wzbogacenie wierzyciela:

„Komornik, który prowadzi egzekucję wbrew temu, co wynika z tytułu egzekucyjnego naraża wierzyciela na to, że wyegzekwowana z rachunku bankowego powódki kwota będzie korzyścią uzyskaną bez podstawy prawnej. Jest to, w rozumieniu art. 405 k.c., korzyść uzyskana bez żadnego tytułu, którą pozwany zobowiązany jest zwrócić na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu”

W przywołanej sprawie komornik zajął pieniądze żony dłużnika, wchodzące w skład jej majątku osobistego, mimo że zgodnie z tytułem wykonawczym egzekucja mogła być skierowana co najwyżej do majątku wspólnego małżonków. Żonie dłużnika nie udało się odzyskać swoich pieniędzy na drodze powództwa o zwolnienia zajętych kwot od egzekucji, jednakże Sąd Najwyższy przyjął, że nie oznacza to definitywnego pozbawienia ochrony majątku osobistego. Zajęta bez podstawy prawnej przez komornika kwota podlega bowiem zwrotowi, zgodnie z przepisami o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2017 r., I CSK 58/16

Opłaty za media liczą się przy ustalaniu wysokości alimentów na dziecko: „Do kosztów utrzymania dzieci należy także zaliczyć ryczałtowo koszty zużycia wody, prądu, gazu do gotowania i ogrzania wody użytkowej.”

Sąd Apelacyjny w rozpoznawanej sprawie podkreślił, że do kosztów utrzymania małoletnich należy zaliczyć przypadającą na każdego z nich część opłat eksploatacyjnych za media – i to nawet, jeśli koszty te pokrywane są na bieżąco przez inne niż rodzice osoby. Obowiązek alimentacyjny w pierwszej kolejności obciąża bowiem rodziców, dlatego ustalając wysokość należnych dziecku od rodzica alimentów, należy wziąć pod uwagę ww. koszty.

Sąd wyjaśnił także, że choć większość wydatków szkolnych ponoszona jest jednorazowo wraz z początkiem roku szkolnego, to ustalając wysokość alimentów oczywiście zasadne jest zsumowanie ww. wydatków i rozdzielenie ich na 12 miesięcy.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 8 lutego 2017 r., I ACz 2684/16

Opracowanie: Ewa Koper – adwokat

Jesteśmy w posiadaniu pełnych danych związanych ze sprawami omawianymi w niniejszej publikacji.

Newsletter dostarczany jest bezpłatnie, w szczególności Klientom kancelarii. Treść publikacji nie jest formą doradztwa prawnego.

